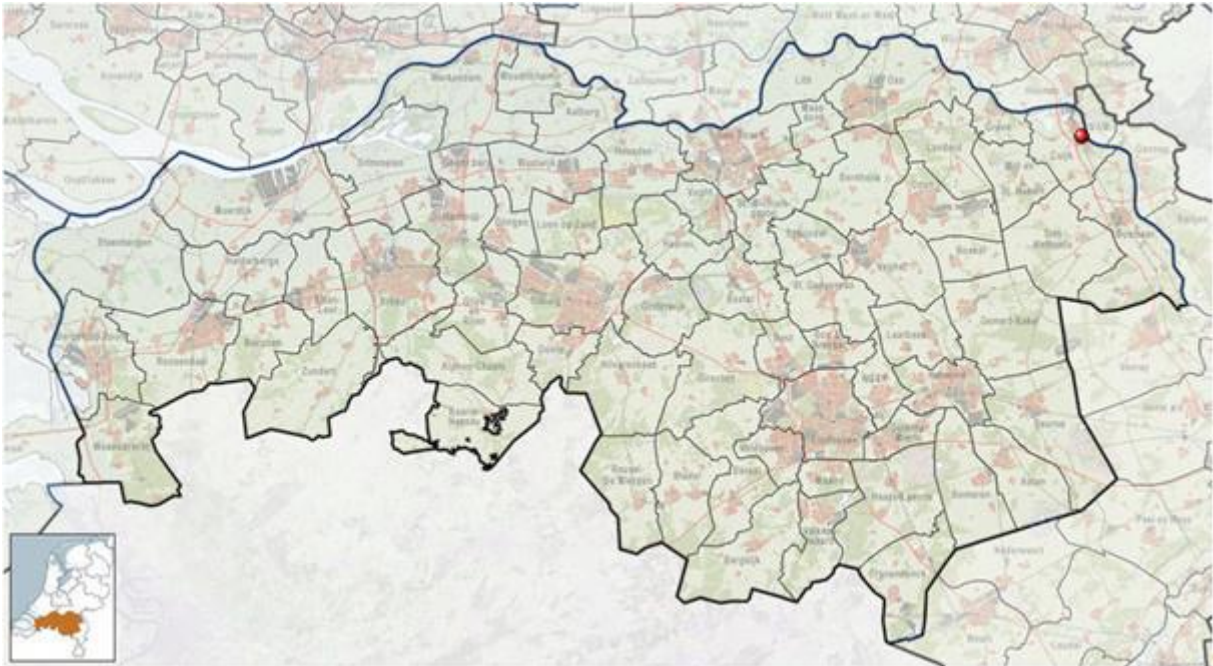

Cuijk

Ligging in Noord Brabant

Cuijk is een dorp in het noordoosten van de provincie Noord-Brabant en ligt aan de west-oever van de Maas.

Oppervlakte : 8,52 km² Inwoners in 2008 : 17.010

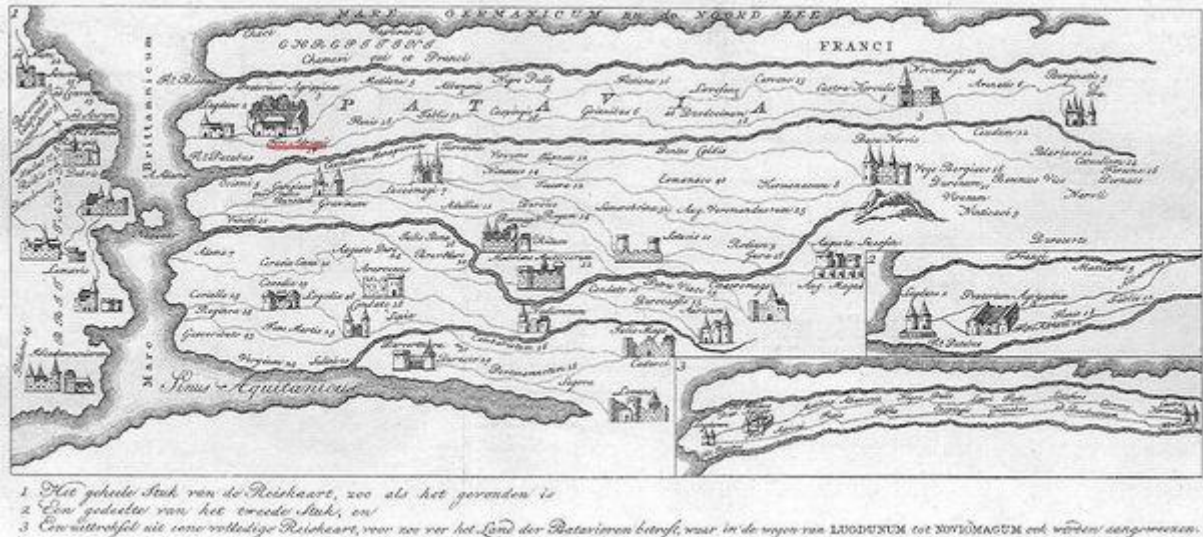
Toponymie

De naam Cuijk is afgeleid van het Keltische woord 'Keukja'(spreek uit: kuikja), wat 'kromming' of 'bocht' betekent. Dit duidt op de kromming of bocht in de Maas ter hoogte van Cuijk. 'Keukja' werd later door de Romeinen verbasterd tot 'Ceucium' (spreek uit: kuiklum), waaruit uiteindelijk de naam Cuijk ontstond.

Voorgeschiedenis

Al honderden jaren voor de jaartelling woonden er relatief veel mensen in deze streek. De Kelten hadden een zekere cultuur, hielden vee, bebouwden op nog primitieve manier hun land en woonden in grote houten hutten of schuren. Voor hun doden droegen zij extra zorg. Op het Kampse Veld in Haps vond men begin 20e eeuw een nederzetting uit ongeveer 700 jaar v.Chr. Ook in Cuijk zijn sporen aangetroffen uit de prehistorie. Zo werden in 1844 bij de Haanhof veel ronde grafheuvels aangetroffen uit de bronstijd. In deze heuveltjes waren urnen met menselijke beenderresten bijgezet. Dergelijke vondsten had men in 1825 ook gedaan op de Kalkhof. Ceucium. Toen de Romeinse keizer Julius

Caesar kort voor onze jaartelling Gallië veroverde en de Romeinse invloed doordrong tot dit gebied veranderde er veel. De Rijn werd de grens van het Romeinse Rijk. Een rij van legerplaatsen of castella, waarin Romeinse legioenen waren gelegerd, zorgden voor de verdediging. Voorbeelden hiervan zijn Nijmegen, Xanten, Keulen en Bonn.

Deel van de Peutinger kaart met Ceuclum erop afgebeeld.

De legerplaatsen waren verbonden met begaanbare heerwegen. Een van deze wegen liep van Nijmegen via Cuijk naar Tongeren. In de 20e eeuw zijn vele sporen van deze weg gevonden onder Cuijk en Sint Agatha en verder naar het zuiden. Er bestaat nog een Romeinse wegenkaart in een middeleeuwse natekening, de zogenaamde 'Peutinger kaart'. Op een uithoek hiervan komt in langgerekte vorm de oudste geografische schets van Nederland voor. De wegen zijn aangegeven met Romeinse afstandsmaten en de voornaamste Romeinse nederzettingen worden aangeduid door een of ander bouwwerk. Naast Nijmegen staat hierop ook Ceuclum, waaronder we wel het tegenwoordige Cuijk moeten verstaan. Bij Ceuclum was er een brug die onderdeel was van de verbinding van bovengenoemde heerweg. Restanten van deze brug zijn te bezichtigen in Museum Ceuclum. Verdere opgravingen zijn verricht bij de Sint Martinuskerk, die op een verhoging is gelegen. In 1937, 1939 en 1949 werden hier de fundamenten van een Romeins castellum uit de 4e eeuw opgegraven en ook Merovingische en Karolingische scherven. Deze duiden erop dat Cuijk gedurende een zeer lange tijd continu bewoond is geweest. Een kerkgebouw voor de Sint Martinuskerk was gebouwd op twee Gallo-Romeinse tempels.

Middeleeuwen

Vanaf de 11e eeuw zijn de Heren van Cuijk in de geschiedenis aantoonbaar. De adellijke familie, afkomstig uit Malden, had nauwe banden met de Graven van Holland, Gelre en Vlaanderen. Ze noemden hun geslacht naar het oude Romeinse Ceuclum. In hun machtssfeer ontstond het Land van Cuijk. Omstreeks 1133 werd de heer verbannen wegens de moord op Floris de Zwarte, en werd het kasteel in Cuijk

verwoest. Toen hij terugkeerde vestigde hij zich te Grave, wat de hoofdplaats werd van het Land van Cuijk. Vooral Jan I van Cuijk was een belangrijk heerser. Hij bracht het Land van Cuijk in de Brabantse invloedssfeer en in 1308 verleende hij de gemeenterechten aan de bevolking van Cuijk en andere dorpen, zodat dezen van de woeste gronden gebruik konden maken. Hoewel het bestuur van het Land van Cuijk in Grave zetelde, vond de Landdag (een jaarlijks beraad van de verschillende dorpen) in Cuijk plaats. Ook de Hoofbank, een soort rechtbank voor het Land van Cuijk, bevond zich hier.

Tachtigjarige oorlog en Republiek.

Het Land van Cuijk werd in 1559 in pandschap aan Willem van Oranje gegeven. Zowel Oeffelt als de Heerlijkheid Boxmeer behoorden echter niet tot het Land van Cuijk. Kasteel Middelaar en Kasteel Bleijenbeek (1589) werden door de Spanjaarden belegerd. In 1602 werd Grave door Prins Maurits veroverd, maar het Land van Cuijk bleef in een onzekere positie tussen de Spaanse en Staatse Nederlanden, totdat het in 1648 bij de Republiek der Nederlanden werd gevoegd. Hiermee verloren de katholieken hun rechten en waren ze in eerste instantie op een grenskerk te Oeffelt aangewezen, om na 1672 een schuurkerk aan de Molenstraat te mogen betrekken. In 1712 vond een grote dorpsbrand plaats, waarna de strodaken werden verboden en pannendaken voorgeschreven. Einde 18e eeuw kende Cuijk een windmolen en een rosmolen. Omstreeks 1800 kregen de katholieken hun parochiekerk weer terug en in 1809 werd de nu nog bestaande Hervormde kerk op de hoek Markt en Grotestraat gebouwd.

Moderne tijd.

De Maas zorgde voor veel overstromingen, waarbij die van 1820, 1861, 1880 en 1926 kunnen worden genoemd. Mede hierdoor was de streek nogal geïsoleerd. Er werd echter een spoorweg aangelegd die op 1 juni 1883 in gebruik werd gesteld. Ook in Cuijk kwam een spoorwegstation. In hetzelfde jaar kwam er ook een postkantoor, nadat in 1850 al een hulppostkantoor was ingericht.

Bedrijvigheid

De economische activiteit uitte zich in tal van jaarmarkten waar stoffen, vee en dergelijke werden verhandeld. Dit maakte Cuijk tot een streekcentrum. Industrie was er ook. Er waren omstreeks 1860 ook tal van bedrijven. Te noemen zijn de van Johannes van Susteren vervaardigde weegschalen en koffiemolens, bedrijven die brandkasten en brandspuiten produceerden, twee bierbrouwerijen en verder waren er werkplaatsen waar orgels en kerkornamenten werden gefabriceerd. Voorts waren er enkele leerlooierijen (de eerste werd in 1835 opgericht) en kaarsenmakerijen. De belangrijkste industrie was de tabaks- en sigarenindustrie. Tabak werd verbouwd en verwerkt tot sigaren. In 1859 was er de Krommeniese fabriek van J. Baars & Zonen die in Cuijk een filiaal had. Later kwamen er meer sigarenfabrieken, terwijl de fabriek van

Baars de Victor Hugo-sigaren produceerde. Hier werkten in 1930 146 mannen, 31 vrouwen en 41 kinderen. In 1907 bestond te Cuijk al de melkfabriek Lacto, die in 1924 werd overgenomen door Nutricia die zich in babyvoeding ging specialiseren. In 1917 kwam er de zoutzuurfabriek van G.B. Wolf.

Naoorlogse tijd

Op het einde van de Tweede Wereldoorlog was Cuijk weliswaar bevrijd (op 17 september 1944), maar de overzijde van de Maas zou daar tot maart 1945 op moeten wachten. Beschietingen en de bijbehorende verwoesting van veel huizen waren het gevolg. Na de Tweede Wereldoorlog werden de Maashavens ten westen van Katwijk aangelegd en kwamen er grote bedrijventerreinen. De bevolking nam daarbij toe van 5645 in 1950 tot 15.300 in 1975. Omstreeks 1960 werd begonnen met de aanleg van de nieuwbouwwijk "De Valuwe" ten noorden van Cuijk, en in 1970 begon men met de bouw van "Padbroek", in zuidelijke richting. In 1980 werd ook met de wijk "Heeswijkse Kampen" een aanvang genomen. Deze ligt ten noordwesten van de dorpskern.

Bron : Wikipedia